19. НОВЕМБАР

Излази недељом

ДОСИТИЈЕ

1889. БР. 13

Година прва

ЦЕНА ЗА СРБИЈУ:

На годину . . . . . 12 дин.
На пола године . . . . . 6 „
На четврт године . . . . . 3 „

Претплатити се може и код свију пошта у Србији.

Цена огласима 5 пара од врсте

Власник и одговорни уредник
Милан Бељчевић

Уредништво и администрација
Васина улица бр. 4.

НЕПЛАЋЕНА ПИСМА НЕ ПРИМАЈУ СЕ
РУКОПИСИ СЕ НЕ ВРАЋАЈУ

ЦЕНА ЗА ИНОЗЕМСТВО:

На годину . . . . . 16 дин.
На пола године . . . . . 8 „
На четврт године . . . . . 4 „

Претплату примају све поште у Аустро-Угарској

Аустриска форинта = 2 дин.; за поткусуривање примају се и аустриске пошт. марке
Поједини бројеви **25 пара динарских.**

ДРЖАВНИ БУЏЕТ

ЗА ИЗДРЖАВАЊЕ ЦРКВЕНСКЕ ВЛАСТИ У КРАЉЕВИНИ СРБИЈИ

При свој скучености државних финансија, ипак се српска држава није показала мађија у цеоби буџета за издржање црквенских власти. Краљевину Србију последњих година коштале су црк. власти округлом цифром око 130.000 динара, па опет нисмо имали ни потпун број епископа, ни независних и ваљаних духовних судова. Узрок овоме лежи у рђавом уређењу власти, и још горем распореду службених послова и подели плата и награда. Држимо да се не треба много мучити о проналажењу доказа, да је код нас у цркви од 20—30 година ишло све на горе у свему, да се ама баш ни чим не можемо похвалити. — И сама држава, видећи то, предузела је у последње време разне — често неоправдане и добро не промишљене — кораке, да би у цркви на боље пошло. Па не само што у намери својој није успела, него је још горе стање у цркви створила, а ни себи није помогла. Укидањем двеју епархија и конзисторија није много користила се финансија, а међу тим су вера, црква и морал — па и народ — и сувише претрпели и у томе оназађени. Држимо да би и црква и морал, народ и државне финансије много више добили, кад би се црквенске власти другчије уредиле и делокруг њихов боље распоредио и обележио, те да нема овакве збрке и смесе, као што је сада у црквенској управи, а нарочито између епископа и конзисторија. — Ми налазимо, да би требало судске предмете и власти оделити са свим од административних власти и предмета, — и судове учинити по све **независнима.** А ово би се могло постићи и бољи распоред власти учинити на овај начин.

Пошто по самој природи ствари вазда има више административних предмета и послова, него судских и пошто је од преке потребе већа контрола — чиме се и углед цркве уздиже и вршиоци верозаконских обреда у догледу држе и на ревносни рад покрећу — то потреба и целисходност изискује умножити административне власти, а умањити судске, давши овим последњим независност и самосталност окружних судова. Ово последње могло би се учинити, (т. ј. основати само један првоступни и један велики духовни суд), кад би се ислеђење брачних парница сасвим пренело на среске или окружне судове (који и данас по налогу конзисторија то врше, и грађанска питања у споровима брачним суде и пресуђују), па само готово ислеђене парнице слале духовном суду на пресуђење уништења или развода брака, као што то бива са оним свештеницима, које грађански суд осуди на робију или смрт. Овако поступање по брачним парницама не би се косило ни са црк. канонима; а међу тим и народу би лакше било и ислеђење би било тачније и правилније.

Кад би се ова подела судска усвојила, онда би требало да постоји првостепени духовни суд у средини Србије, н. пр. у *Крагујевцу*; а велики духовни суд у *Београду*. Ово би се могло остварити тим пре, што није тако велика Србија, а при том је и мали број свештенич. кривица. И кад Државни Савет, поред толиких других послова, може судити свима чиновницима у Србији, којих има више него свештеника, то и један духовни суд може савладати све судске послове у суђењу 150—200 свешт. кривица и готово ислеђених 300—400 брачних парница, не вршећи никакву администрацију, којом су данашње конзисторије оптерећене.

Према овоме, а са обзиром на све потребе црквенске, ми смо мњења, да се црквенска власт подели на: *чисто административне и чисто судске власти.*

I. Администрат. власти биле би ове:

1. Архијерејски Сабор — као највиша управна и законодавна црквенска власт. — Он би се могао поделити на два одсека, на: догматично-обредни и чисто административни одсек. Први би састављали само свеосвећени епископи у Краљевини Србији, који нису под канон. забраном; а други — сви епископи и неколико архимандрита, протојереја и свештеника (види Номоканон. Ружичића црк. синод.)

2. Архиепископ Митрополит са платом годишњом 10.000, и додатком 5.000 = 15.000 дин.
3. Четири епархиска епископа са платом год. по 10.000 40.000 „
4. Пет епархиских протођакона-бележника са годишњом платом по 1.500 д. 7.500 „
5. 40 обласних протојереја, (или 15 окруж. протојереја и 60 среских намесника) са додат. годишње по 600 д. 24.000 „

II. Судске власти:

1. Првостепени духов. суд (конзист.)

Првост. дух. суд састоји се из:

а). Председника-епископа с' платом 6.000 дин.
б). Једног члана — протојереја с' платом 3.000 „
в). Једног синђела (протосинђела) с платом 2.500 „
г), Једног свештеника с' платом 2.500 „
д). Једног секретара (архиђакона или протођ.) с' платом 2.000 „
е), Два писара (ђакона) с' плат. 2.400 „
ж). Два практиканта (клирика) по 1.000 дин. 2.000 „

2. Вел. дух. суд (апелат. конзист.)

Велики дух. суд састављају:

а). Један епарх. епископ кога изабере архијереј. сабор на годину, као председник;
б). Један архимандрит, као потпредседник;
в). 4 члана протопресвитера.
г). Један секретар правник са хонораром 1 500 дин.
д). Један писар ђакон са годишњом платом 1.500 „
Дневнице на 6 судија по 12 дин. — годишње 3.600 „

Свега 113.000 дин.

По овом пројекту цео буџет за црквенске власти био би мањи од садашњег буџета за 14.000 дин.; а међу тим је и бољи и кориснији распоред у црк. власти. И на тај начин оваквим уређењем власти били би у добити сви: црква и вера, јер би имале више епископа — проповедника и чувара

вере и морала, а тим самим уздигла би се и важност и углед саме цркве; свештенство би добило, једно што би имало независан суд, а друго имало би у близини епископе, с којима би се у дужностима објашњавали и споразумевали; народ — јер би имао већу гаранцију за тачније и правилније ислеђење брачних парница и ближе исследне суди е за то, као и ближе епископе за верозаконске потребе; и најзад, добила би државна финансија, јер би овакво уређење власти коштало државу мање за 14.000 дин. него што је данас кошта. —

Сви горенаведени разлози говоре, да се овако црквенска власт уреди и посао њен подели, а и награде тако распореде. Ми не видимо код садашњих великодостојника црквенских пуне куће благодејанаца, као што то беше код митрополита Петра, епископа: Јанићија и Доситија и других старих добротвора, и онда на што им је толика плата, нарочито у садашње доба, кад се кичма државних финансија пригиба под државним теретима. — И који год и најмање патриотизма има, не ће противу овога ни словца рећи; још ће и сами други великодостојници задовољити се са омањим апанажама, те да држава не подлегне под таким претешким финансиским теретима. —

На скупштини је сада да каже шта осећа по овом питању, и ми спокојно очекујемо њен суд.

Један који прима добру плату.

ЈАДНА НАША ИНТЕЛИГЕНЦИЈА!

(писмо уред. „доситија“)*)

Мој пријатељ, а Ваш поштовани сарадник, г. Чедомиљ Мијатовић, појавио се у неколико маха у „Доситију“ са мислима и тежњама, које му свакако служе на част и као човеку у опште и као интелигентном сину српскога народа. Неоспорно је, да су његове замисли племените, да је његова тежња патриотска и да смера на то, да нађе пута и начина како да се духовно препородимо.

Но покрај свију тих лепих и племенитих замисли мог поштованог пријатеља, изгледа ми као да он са свим смеће с ума једно: да између моћи и хтети постоји једна грдна провалија и да, као год што у политичком животу не може се све што се хоће, тако исто, и још у већој мери, важи то у културном животу једнога народа, а нарочито српскога народа.

Госп. Мијатовић је потегао питање о моралним и економним слободама и истакао два предлога, којима мисли да се може помоћи приближењу идеала моралних и економних слобода. Ради тога управља позив: „да се родољубива радња *наше интелигенције* сконцентрује на два паралелна правца: на подизање материјалног благостања и на повишавање наше моралности,“ и како би „приватна иницијатива наше интелигенције, независно од државе, могла радити на економној слободи нашега народа.“

Чудновата је то ствар, да се код нас скоро у сваком озбиљнијем јавном питању потрже на среду наша интелигенција и да се од ње тражи да она нека чуда ствара. Кад ово захтевају људи из народа, који за себе задржавају дужност да теку паре и зидају куће, и да критикују рад интелигенције наше, а интелигенцији стављају у дужност да ради на културном и државном цољу и да гладује, — ми можемо на то само слећи раменима, па рећи; „од кмета и беседа.“ Али нас управо зачуђава кад један високо образован и поштен човек, као што је госп. Мијатовић, покрај свег његовог толикогодишњег личног горког искуства, тражи од наше интелигенције, да уложи све што својим називље, своје једино богатство, своју умну снагу, те да омогућава онима, који су и до сад зидали куће и текли капитале, да зидају још више кућа и да стеку још више капитала, а она да и даље повија шију под клеветама и ружењима ових или оних самозваних „народних људи,“ као „глобаџије“ и „непријатељи народа.“

Можда ће когод изаћи са примедбом да смо у горњој оцени опори, можда ће се хуманитарни и идеални осећаји г. Мијатовића бунити противу ове наше оцене, али, покрај свега тога ми држимо, да је крајње време, да се рашчисте једанпут појмови о томе, шта је ко коме дужан и шта ко од кога има тражити: да ли интелигенција од народа, или народ од интелигенције. Не помаже ту заваравати се маштама кад нам стоји пред очима страшна слика стварности, сити смо се наслушали прекора: наша је интелигенција оваква и онаква, она се отуђила од народа, она ништа не ради за народ, она је чак и против народа.

А нико до сад не обрну питање па да се запита и одговора даде, а су чим је тај народ обвезао интелигенцију, како је подржава, па да буде боља но што је.

Ко правилно расмотри наше друштвене одношаје, неће моћи поћи да отреситији део грађанства, трговаца, занатлија и сељака, добровољно издваја себе из круга интелигенције, те у круг интелигенције ставља само тако-звану господу — чиновнике, лекаре, инжињере, свештенике и људе од пера. Ова подела није праведна, ми налазимо да се европски појам интелигенције може протегнути и на трговце и на занатлије и на сељаке, у колико се сваки од њих може исказати нужном мером светског знања и опхођења. Но кад се код нас већ узима горња прва подела за правилну, ни ми је нећемо овде бркати, нарочито с тога, што у јавности кад год се говори о интелигенцији свакад се циља на чиновнике. лекаре инжињере, у неколико на свештенике и на људе од пера.

Е, сад настаје питање, какав је положај те наше интелигенције?

Са болом у души морамо рећи да је положај наше интелигенције јадан, да не може јаднији бити.

Да се не би казало да претеруј емо, ми ћемо да говоримо у примерима. Пошто је маса наше интелигенције у чиновништву, то ћемо да узмемо за пример живот једнога док је дошао у ред те интелигенције. Њему треба: да сврши основну школу, гимназију, Велику Школу, што чини укупно 16 година науке. Ко има деце, тај ће знати шта кошта шеснаестогодишње школовање само у готовом новцу, не рачунајући уложени труд и време за које би се могло изучити четири добра заната. Ми нећемо погрешити ако цифру трошкова око науке ставимо у најмању руку на 800 дуката. И кад се то све потроши и кад се све то време намучи и промучи човек, кад је полагао 32 испита, он као интелигентан човек улази у државну службу и може благодарити Богу ако добије *3 динара на дан илате*, таман толико колико један обичан копач има наднице. Кад га држава, која потребује његових услуга, узме у ред својих слугу, она већ рачуна на његову смрт, те му на првом кораку одузима његову месечну плату. И покрај овога, он има да о свом трошку перја с краја на крај земље на место свога опредељења, те, које са одузимања прве месечне плате, које са овога „путешествија“ он је принуђен да живи од готовине, ако је има, а ако је нема, да се уваљује у дугове које после целога века вуче. Почевши тако, он са зебњом чека на ону јадну класу, или на министарска шиканирања под видом премештања „по потреби службе.“ И пошто је у неколико маха се селио с једног краја земље на други, пошто је толико пуда кућио и раскућавао кућу, пошто је претурио опасности § 76. закона о чинов. грађ. реда, он може говорити о срећи ако после двадесетогодишње службе држави дотера до плате, *коју имају јучерање калфе у толиким београдским трговинама.* Поједини изузетци не ремете ову жалосну слику масе наше интелигенције. Појединци су можда боље прошли, али судбина масе интелигенције је оваква. И покрај свега овога овај интелигентан невољник, који се зове чиновник, има у дужности: да неизоставно плаћа порез и све друге намете, да се пристојно одева, да на сваку добротворну цељ мора да прилаже и да буде једини поуздани помагач сироте српске књижевности.

Реците нам сад шта се може тражити од оваквог једног јадника, који једва једвице да се може бринути о својој фамилији а овамо да улаже своју снагу за усрећавање рода људског?

Ужасна је ова слика, у толико ужаснија кад се стави у паралелу друг из детињства оваквог једног јадника, који је из буди којег разлога прекинуо школовање, па отишао у трговину, или на који занат. Ми ћемо узети једнога, који је отишао у трговину. Свршио један, два разреда гимназије, био три године шегрт и одмах постаје калфа са платом куд и камо већом, но што је има писар којега суда или начелства. Приходи његови од тада рапидно расту и ако не пре, а оно за цело кад је његов колега свршио Велику Школу, он отвара велику радњу на београдској пијаци и обрће годишње више, но што ће многи и многи његов колега, који је остао у школи, имати плате за читав живот.

Зађимо по београдској чаршији па питајмо многе и многе власнике новијих трговачких фирама, да ли би се мењали за икоје чиновничко место у Србији.

*) Ма да се не слажемо са неким погледима, изложеним у горњем чланку, ипак га радо пуштамо као вапај један за побољшање доиста мизернога положаја наше интелигенције. Ур.

И још јавно мњење завиди чиновничким положајима и налази у њему некаквога господства!

После масе интелигенције, која је у чиновништву, шта још остаје у народу, што би се могло уврстити у ред интелигенције по код нас владајућим појмовима? Оно мало лекара, приватних инжињера, који имају да се боре да осигурају себи егзистенцију, или још да узмемо адвокате и свештенике, који такође морају гледати од чега да живе? И кад би овај ред људи у опште сјајно стајао, опет он не би могао сам по себи чинити некаква чуда за моралне и економне слободе, јер је и по броју незнатан, а без опште помоћи целокупне интелигенције не би могао много у том погледу показати.

Ето, то је сва наша интелигенција.... Али не, још смо заборавили на један ред, на људе од пера. Тражи ли се од њих да буду неки Колумби моралних и економних слобода, од њих, којима сваким даном стоји у изгледу да — гладују! Ово није никакво претеривање, ово је жалосна истина, јер код нас од самог пера тешко је живети. Ово мало новинара једва таворе, а о књижевницима, који само од књига живе, код нас нема ни помена. Можете ви данас написати најкласичније дело у књижевности, па да за све то не добијете ни колико сте потрошили на мастило и на артију. Нека проба да код нас дође од европских књижевних целебритета, рецимо Толстој, Ауербах, Тенисон, Дима, — па за цело могли би благодарити Богу, ако би имали за шта ручка купити, а не да зидају виле и да троше годишње стотинама хиљада. А шта мислите, како би прошао код нас један — Едисон?

Да, истина је што каже г. Мијатовић, „да економска зависност једнога човека притискује независност духа његовога у питањима и политичким и моралним.“ И кад наша интелигенција овако економно чемерно стоји, шта се може од ње више тражити но оно што фактички даје?

Па буд је економни положај наше интелигенције овако јадан и жалостан, бар да јавност одаје признање фактичким знањима и способностима. Али и ту стојимо још жалосније, но у економном погледу. Један трговац, један шпекулант, па чак и један општински ћата код нас у јавном животу више вреди него човек од неоспорног знања и поштења. Наше политичке борбе још су уз то тако помутиле појмове, да народ животна државна питања поверава решавању људи, међу којима има многи и многи да не знају ни шта је држава, а камо ли да о њеним интересима одлучују. Узмимо за пример наше народно представништво. Да би у њ могло по избору ући колико толико интелигенције, морао се стварати у Уставу нарочити члан за извесан број посланика из интелигенције. Једна партија односи са избора 5|6 од целокупног броја посланика, који су бирати по диктату партијског представништва. Међу њима има, разуме се, квалификованих и неквалификованих, — али су из једне те исте партије, па ипак они неквалификовани гледају попреко на квалификоване, па чак их називају и фалзификованим!

Шта значи ово?

Значи да наша интелигенција, немогући имати економне независности, покрај све своје релативне способности, не може никако да се испне на степен, који јој према способности неоспорно припада, те према томе да је за правилан и трајан културан рад неспособна и да се од ње не могу захтевати веће жртве и већи рад, но што их она даје и подноси.

Ми смо готови да о овоме развијемо даљу дискусију ако наиђемо на критику овог нашег гледишта, а за сад закључујемо само с овим:

Сав говор о моралним и економним слободама код нас, сав говор о систематском културном напретку нашег народа, остаје пука сањарија; те моралне и економне слободе, као и културни напредак наш биће и на даље остављен пуким случајностима и самосвојном развитку све донде, док народ не створи могућности да у њему живи **самостална интелигенција.**

Овако пак како је данас, и ако тако остане и на даље, наша интелигенција остаће јадна интелигенција и од ње тражити још нешто више значило би оно исто, што тражити од слепца очи.

— р —

ДВЕ-ТРИ РЕЧИ

О ВЕРОЗАКОНСКО-МОРАЛНОМ ВАСПИТАЊУ

(НАСТАВАК)

А ј'а шта би то друго значило? — Ми заиста не знамо — сем ако није, опет понављамо, недовољно појимање важности и значаја саме те науке, као и користи коју народ и држава имају од религиозно-моралног васпитања.

Кад би и код нас школа усвојила начело, не само да развија ум, већ и да облагороћава срца, као што су друге школе у свету ставиле есби то у задатак онда би то начело пре свега усвојиле и фамилије, а за тим би и веронаука добила у школи други значај, и тада би тек и њена права тежина и корист, коју би народ отуда добијао, била правилно схваћена.

И заиста, кад би школа не само умно развијала и усавршавала младеж, него би још и пажљиво и побожно взспитавала је; онда се за цело не би циљ и задаћа школе ограничавала само на спрему младежи за садашњи материјални живот, но би се проширило њено образовање и ван граница тога живота. — Срце је по преимућству благајница вере; оно је храм св. духа, који нас оживљава и на добар и користан пут упућује; оно је извор праве еванђелске љубави, која загрева груди човечје и чини га способним, да је у стању за узвишене идеје и живот свој положити. Па пошто веронаука по преимућству дејствује на срце, то она има и највећи васпитни значај како у фамилији тако и у школи. Учењем веронауке, човек не само што се упознава са свима својствима Бога и његовим доброчинствима, које нам он указује, него се још упознаје и са самим назначењем човечијим, које лежи ван граница земнога живота, као и са путевима и средствима којима се може постићи више назначење човечје. Ну, свеколико то познавање веронауке остаће само у успомени и као богатство људског знања, стеченог у школи, ако само срце остане сурово и ладно према свима узвишеним идеалима Хришћанским, и ако га истинско васпитање не упути ка извору свакога добра — к Богу Творцу — од кога потичу сва блага земна и небеска, и ако верозаконска наука не улије у срце човечје страха господњег и праву и истинску љубав према Богу и ближњему. Јер само ово истинско религиозно васпитање — у стању је учинити, да не буде жалосних појава, какве се често и у школи дешавају. Оно је у стању човека срећним и задовољним учинити. Оно забрањује народу противити се власти и државним и друштвеним корисним тежњама. Оно стаје на пут развићу разних порока, и отклања преступе и злочине. Право и истинито васпитан човек у духу религиозно-моралном није у стању хотимично учинити преступ; пре је у стању и са пожртвовањем себе самог зло одклонити и на пут му стати. — При том религиозно-морално васпитање покреће у човеку више идеале, који прелазе границе земног живота. Религиозно-морално васпитање удаљује од човека сваки порок и неваљалство; забрањује му руководити се у животу своме себичним рачунима и тежњама, упућујући га да живи и ради онако како му налаже у своме божанском откровењу Велики Учитељ и Врховни Владика целе васељене — и садашњег и будућег живота.

И заиста, само онај човек може бити од праве користи и себи и друштву и држави, у којој живи, који је задахнут вишом премудрошћу слова Божијег, и који је добро убеђен, да садашњи овоземни живот није крајња циљ његових тежњи и делања, већ само спрема за будући живот у коме нас очекује вечно блаженство.

А ради тога, да би се образовали такви људи, који би се у животу своме руководили само по одредбама закона Божијег, и радили у друштву с' пожртвовањем својих себичних интереса и вишом љубављу према општем добру, — нужно је што јаче и боље религиозно-морално васпитање које треба уливати и глајити још од саме колевке па до потпуне зрелости човека. Ово васпитање, коме треба положити основ у дому — фамилији — још као детету, треба развити и умножити у школи, и тек ће младеж наша тада моћи бити спремна за више верске и народоносне идеје и друштвене корисне циљи.

И не само то, већ цео овај привремени земни живот човечији треба да служи за спрему и васпитање његово за вечни живот, као и за тежњу да се човек што више Богу приближи. А најбољи и највернији — управо јединствени пут, који ка Богу води — јесте вера Хришћанска и испуњење свега онога, што она прописује и налаже. — Само вера — основа и извор свију врлина — може умирити све наше страсти и упућивати нас на добра дела, а отклањати од злих и рђавих навика и тежњи. Вера, још из груди материних усисана, а веронауком у школи оснажена и учвршћена у души млађаној утиче на цео будући живот човечији и до саме смрти његове. Истина, овакав човек

ако кад и посрне услед дружбе са покваренним друштвом, и ако би се кад религиозни осећаји и притајили у души његовој, ипак ће се раније или доцније у њему пробудити религиозно-морални осећаји, и онда ће се покајати, и сам од вечне пропасти избавити. Ну свега овога неће бити, ако човек још из детињства није васпитан у духу вере и морала. Јер, овај ако једном склизне с правог пута, он се никада, или бар врло ретко на добар пут повраћа. У души његовој нема оног страха Божјег, који религиозно-морално васпитање улива у душу човечију, да би га опет он на добро подсетио и извео. За то је за њ' неминовна пропаст.

С тога је врло потребно почети васпитавати децу још првих дана и година њиховога живота. У кући од својих родитеља и блиских рођака треба свако дете да добије прве основе религиозно-моралног васпитања. Пре свега родитељи су дужни да задахну у децу своју основно начело о Богопознању и његовим доброчинствима и свемогућности; треба они да засеју срце детиње чистим семеном божанске науке, које ће целог века његова рађати само добар и корисан плод не само за њ, већ и за кућу где се родило и друштво у коме буде живело. Неоспорна је истина, да срца дечја боље и лакше примају, и да их човек може научити и дотерати онако, како он жели, као год што воћар може своје калеме и шибљике привијати и дотеривати по ћефу и жељи својој. Срце је детиње — чист бео табак артије, и што у младости на исто запишеш, тешко се доцније брише и искорењује. — Па како је за човека једна од највећих потреба душевно спокојство, а ово се добија облагорођењем срца, које опет такво постаје по сили религиозно-моралног васпитања, — то онда науку о васпитању треба што пре записати на тај чист табак артије — на срце детиње. А ово треба учинити што пре и што раније, да се не би лукави прикрао и пре своју науку исписао и кукољ посејао.

Истина, човек има разних потреба у животу своме, које је он дужан подмиривати, али потреба душевног спокојства понајважнија је за добар живот човечији. С тога, сваки човек треба и да се по највише стара за подмирење исте. Међу тим, ми кан-да ову дужност често занемаравамо, и више се старамо о подмирењу других овоземних потреба. Ми обраћамо више пажње на то, да што боље и више задовољимо умне и материјалне потребе деце наше, не очекујући, шта више, да они сами те потребе своје подмирују. Тако исто, ми не смемо очекивати да деца наша сама подмирују потребе своје у односу верозаконске науке и религиозно-моралном; већ се морамо што више и ревносније побринути и о томе, да деца још у младости што више добију верозаконскога знања и религиозно-моралног васпитања, те да су духовно снажна и да имају облагорођено срце.

О овоме треба се побринути тим пре, што су деца по природи човечијој још у колевци склона рђавим навикама и тежњама као: непослушности, несташлуку, капрису, пакости, зависти, лажи, дурењу и т. д. И родитељи, једно из природне осетљивости и љубави према деци, а друго из незнања и неопитности, гледају на те детске склоности — ма да су и рђаве — као на неку маленкост и детињарију, држећи да ће се свега тога у зрелом узрасту оставити. И услед таквог схваћања не само што се не труде да те зле навике и тежње још у клици искорене, већ, шта више, снисходећи као према деци, извињавају их и шта више подржавају. Они не знају да овиме чине највећу пакост деци својој. Они губе из вида оне рђаве последице, које се доцније, усљед таквих укорењених у души детета, рђавих навика, појављују; као и то, да се добра основа за спокојан и користан живот човечији полаже још у детињству; као и да добро упућен човек у младости остаје такав целог живота. Ова је истина потврђена многобројним примерима у свету; ну ми их нећемо наваћати, по што су они познати свима васпитачима, а и многим васпитаницима. Ето због чега је нужно да се религиозон-морално васпитање почиње првих дана још од саме колевке!....

3. По што јако утичу на васпитање дечије наши сопствени примери и радови, то је неопходно у животу своме живити и радити само онако, како ће то служити у интересу доброг васпитања деце. Више користи доприносе деци нашој непосредни добри односи према њима, наш побожан и частан живот и наша добра и корисна дела, него празне и лепе речи. —

С тога сувремени педагози за покретање религиозно моралних осећаја код деце као најбоље средство признају лични пример родитеља и васпитача. Ако они сами буду скроз проникнути религиозним начелима и осећајима, па још потпуно искрени и без сваког притворства; ако они сами испуњују све то што религиозно-морални закони изискују, и то не само по дужности, већ и по сопственом убеђењу и осећајима: онда такав живи пример утицаће више на усавршавање деце у религиозно-моралном односу, него ли сва апстрактна суђења и многобројна тврђења са разним научним доказима и теоријама. Живот и рад фамилије јако утиче на рад и живот деце. У доброј и племенитој фамилији, бивају и деца добра и побожна; јер добри примери родитеља јако засецају у душу невине младости, и страх Божји, који је усађен у младу душу детета, постаје руковођа кроз цео живот његов. На против у фамилији, која је развратна и неверна, и деца су таква, јер нису имала ништа доброга да виде, да чују и науче од родитеља. Само добро васпитан човек може у души детета васпитати истинито и јако осећање према вери и свему оном што је добро и узвишено, и само такав може положити чврсту основу праве хришћанске нравствености. И најчувенији педагог не ће толико допринети користи религиозно-моралном васпитању, ако је сам сумњивог васпитања и владања, колико један прост човек са својим добрим и примерним животом и радом. Он може дати знање детету, али не ноже улити у душу његову ону побожност и остале врлине хришћанске које сам нема; не може у срце његово унети онај страх Божји, који ће дете целог живота руководити у свему доброме, и загревати у грудима његовим еванђелску љубав према Богу и ближњима; као и одклонити га од свију дела, која би изазивала осуду и гњев Божји и овде на земљи и у вечности. С тога је неопходно предходити деци у моралу сопственим животом и радом.

4., Између многих других примера, којима родитељи и наставници могу послужити у корист развића и усавршења деце у религиозно-моралном погледу, најсигурнији је пример побожности и благоговења, која се изражавају у — *Молитви.*

С тога је прва и највећа дужност нас свију да не само у томе служимо деци за пример, него и да саме њих привољевамо ка молитви. Нека пре свега свака мајка учи томе децу својим сопственим примером, молећи се по све дневно и у вече и у јутру к Богу. При молитви нека прикупља око себе децу своју и нека их учи како треба и она да се моле Богу, што им је он живот дао и што им и све друго даје што им је потребно. Прва је материнска дужност задахнути децу мишљу, да је Бог бескрајно милостив према доброј деци, а строг према неваљалој, добре награђује а зле и неваљале казни. Да деци каже, како Бог све зна, све види и све чује, и како се ништа од њега не може сакрити, па с тога треба и они да добро пазе те да не би што учинили, што Бог не воли, јер ће их он казнити. У цељи тој родитељи су дужни за сваку погрешку децу прекорети, и казати му, да то више не сме чинити, јер ће га за то Бог казнити.

Таква непрекидна пажња над децом и њиховим радом и поступцима развија и укорењује у њима страх Божји, а ово је опет основ премудрости, и почетак и свршетак религиозно-моралног васпитања.

(Наставиће се).

СЛИКАРСТВО У СЛУЖБИ ВЕРЕ

(НАСТАВАК)

По схваћању старих Елина била је у почетку цела васиона једна огромна проста маса без икаквога одређенога облика. Та се маса звала Хаос. Из Хаоса су постала разна самостална божаства. Тако „грудата“ Ги (земља), Тартар с (подземни свет), Еревос и Стикс (ноћ, тама), који родише светлост, и Ерос (љубав) као праисконско биће, које све ствара.

Гна је родила најпре Ураноса (небо) и Понтоса (море), а за тим друга суштаства од надчовечанске величине и силе, која су земљом владала. То су били Титани. А кад се Титани избезумише, те јурнуше, да још и небом овладају, онда се распламти ужасна борба између њих и другога једнога умнијега нараштаја, који се бијаше око небеснога цара Зевса. У тој борби телесне и умне силе Титани буду побеђени и одагнани под земљу за вечна времена.

Када су овом борбом биле укроћене бесне природне силе, онда се победиоц Зевс настани на високој планини Олимпосу, те почне над земљом мудро, правично и крепко владати. Подземним светом (Адес, Тартарос, Оркос) завладао је Плутон, а над морем Посидон.

Мимо ових божастава имадоше Елини и многа друга, која често утицаху на судбу човечију. Та су дожаства била: Нимфе, Нерсиде, Тритони и милопојне Сирене, које својом чаробном песмом мамише човека у пропаст. Ова божаства становаху по брдима, шумама, ливадама, пољима, рекама и језерима.

Али не само цела земља и воде, него и дом Елинов био је седиште домаћих и породичних богова (Лара и Пената). Ови чуваху целу породицу од сваке несреће или невоље и управљаху свима догађајима у животу појединог Елина.

Као средство за зближење узвишених божаства и човечијег рода створио је виспрени елински дух и нарочита полубожаства. То су Ероси (јунаци), који своје порекло доводе од Зевса.

Ова оштроумна веза између човечијег рода и божаства била је прави узрок оној општој великој љубави Елина према својим боговима, које су народни песници онако обилно опевали, а вешта рука елинских вајара за сва времена овечила.

Као што су Ероси били посредујућа веза између духовнога човека и божаства, слично су и нарочита нижа божаства одржавала везу између чулнога, телеснога човека и животиње. Та су божаства била Сатири и Фауни, који имађаху човечанско-животињске облике и друге особине човека и животиње у исти мах.

Из ових разноликих посредних односа између човека и божаства с једне стране, а човека и животињскога царства с друге стране види се јасно, како су Елини дубоко веровали у јединство свега створенога, што је на земљи духовно и телесно. Али и то је увиђавно, како је велику важност добио човек као најзначајнији посредник јединства свега створенога. „Том важношћу човека, коју већ елинска Митологија садржи, може се једино и објаснити она велика самосвест старога Елина о своме положају у свету, породици и држави. Ту је свуда једини Елин својим културним животом доказао, да је човек за истл свет у малом (микрокосмос.).

Елини су веровали у пророчанства, која су им отварала поглед у будућност, или су им одређивала поступке и означавала предузећа у њиховом јавном и приватном животу.

У схваћању живота Елини су се одликовали тим, што су држали, да је ово почетак живота, који ће се у подземноме свету продужити, али наравно у тужном облику. За то су у земноме животу били ведри, весели и расположени. При оваквоме схваћају будућега живота са свим је појмљиво, за што су Елини били увек свежега духа, који их је јамачно и успособљавао за сваки напор.

У вечни живот и награду на ономе свету Елини нису изрично веровали. Али неке мите и песничке умотворине наговешћују, да су Елини имали неки таван појам о вечном животу, и награди на другом свету; да су веровали у непрекидну везу између живих и мртвих, или у неку везу овога са оним светом.

По томе нејасноме веровању, које је можда од Мисираца позајмљено, умрлога одведе нарочити вођ (Ерос) пред суд у подземноме свету. Тај суд састављају три судије: Миног, Радаманти, и Еакос. По њиховој пресуди умрли се или награди, те пређе у вечито боравиште праведних (Елисион, острова блаженства); или се осуди на вечно заточење на месту (Тартарос), гди се баве злочинци. Ту су морали за казну да продуже оне исте пороке, којима су били у земноме животу одани.

За душу умрлих заоставши сродници и пријатељи поднашали су на њиховим гробовима различне жртве.

(Наставиће се).

ИСКРЕ МУДРОСТИ

Што нам највише у животу треба то је: да се нађе неко, ко ће нас упутити да радимо оно, што најбоље можемо. То је задатак правог пријатеља. Са таквим пријатељем човек може лако да постане великим. — Емерсон.

*

Образовање је духу тако исто потребно, као што је потребна храна телу. — Цицерон.

*

Онај који може да спречи да се нешто не згреши па не ће то да спречи, сам греши. — Сенека.

*

Ми отварамо срца других људи кад своје срце отворимо.

*

Ако хоћеш да у животу успеваш узми постојанство за верног пријатеља, искуство за мудрог саветника, обазривост за побратима, а надежду за ангела хранитеља. Адисон.

МИСЛИ СТАРИХ О БОГУ

Бог је твоје све. Јеси ли гладан? Он је твој хлеб. Јеси ли жедан? Он је вода живота. У мраку он је сунце твоје. Јеси ли наг? Он је одећа бес мртности. Он је лек болноме, исправка кривоме, кров онима који су без крова остали. Све што човек може да искаже у славу божју није ни из далека оно што би још све требало казати. Кад на првом погледу његове славе наша савест од чуда занеми, како да јој наш језик речима приђе?! Августин

Ко нађе Бога и љубав његову тај је нашао све. Истина тај тражи само једно, али то једно је од васеленског задовољења. О да ретког скупа чудеснога блага! Што да трчимо за разним врстама среће и богаства? Пожуримо се да до Бога дођемо, па кад њега имамо имаћемо све.

Ориген.

Бог је с нама и у нама. Свети дух седи у нашој средини па бележи наша зла дела и чува што је добро у нама. Кад нас вуку од њега он нас опет привлачи као што мисец привлачи море при изливу и одливу. Никада није било доброг човека а да у њему Бог присутан није био.

Сенека.

Бог је истина, и светлост је сенка његова.

Платон.

Тешко је открити природу творчеву и немогућно је објаснити је простој памети.

Платон.

И ако народи верују у више богова, природа зна само за једнога Бога.

Антинстен.

Смејте се колико хоћете али има, има један Бог који управља добрим и злим.

Еврипид.

Мациније није хтео никад да се упушта у резоновање има ли Бога, али је веровао да га има. Обично је говорио: ко год ноћу погледа на небо звездама посуто, и ко год је стајао поред гроба каквог драгог пријатеља, не може да сумња о истини да Бога има.

БРАТСТВО

Људски би род морао пропасти кад би људи престали да се узајамно помажу. Од онога дана у који мати окупа своје нејако дете па до дана кад какав добар пријатељ или сусед убрише зној са чела човека који је издахнуо, ми не можемо да останемо без узајамне помоћи. С тога сваки који је у невољи па му помоћ треба има право да је тражи од својих суграђана; нико ко има власт или је богат или иначе моћан, не може да одбије да помогне, а да се не огреши о основу на којој друштво постоји.

Валтер Скот.

МУДРОСТ У БАСНАМА

Орао и сврака.

Велики један орао залети се са висине на једно мало јагње, дохвати га у своје канце и одлети с њиме у своје гнездо. Сврака једна која је то гледала са једног дрвета у близини, помисли: „Ух, ала би то лепо било, да и ја такво једно јагње у моје гнездо однесем!“ Па се онда и она залети право на јагње једно. Забије своје нокте у руно његово, али даље ни мући, него се, на против, тако заплете да пастир дотрчи па је живу ухвати и однесе својој деци да јој крила потсеку па да се с њоме играју. Деца га запитају каква је то птица? „Пре једнога сата ова је птица,“ одговори пастир, „мислила о себи да је орао, али биће да се сад већ уверила да она није ништа друго него сврака.“

—

Једно вече, после дугог и уморног пута, Мухамед се устави са својим пратиоцима на једној пољани, и нареди да се разапну шатори, па да се ту преноћи. Један ће од његових људи рећи: „ја ћу да одрешим моју камилу па нека је Богу препоручена!“ На то ће Мухамед прихватити: „Брајко, вежи најпре твоју камилу, па је онда Богу препоручи.“

САВЕТИ МЛАДОЈ ЖЕНИ

1. Шта очекујеш од брачног живота? Ако мислиш да у њему нађеш рајско блаженство, преварићеш се. Очекуј да у њему нађеш свету сферу моралне симпатије, и најбољу школу за морално васпитање, па онда баш ни рђав муж неће бити у стању да те лиши оног богатог душевног благослова којим је Бог брачни живот у опште обдарио.

2. Ни најбистрија девојка није у стању да кроз оно како јој се заручник представља види прави карактер свога будућега мужа. С тога слободно очекуј да ће наступити колика толика промена у карактеру твога заручника. И најбоља жена на свету само би се размазила и покварила кад би је муж непрекидно онако дворио и онако јој се умиљавао како то обично заручници чине.

3. Људи су у опште мање пријатни и мање љубазни но што су жене. С тога први задатак једне жене, ако хоће да је срећна, треба да је, да се брижљиво упозна са свима особинама нарави свога мужа. Нека ни једна жена не покушава да од свога мужа добије суровим начином или набусито оно што од њега љузазним и нежним начином добити може.

4. Кад се трудиш да сазнаш нарав свога мужа и да јој се паметно прилагодиш, немој заборавити ни на своју ћуд, и држи је под уздом.

5. Покоравај се своме мужу у свему што разумно захтева. Кад се почне да срди због какве ситнице, очарај га и смири га твојим осмехом.

6. Води паметно надзор над својом кујном ка и над рубљем и рувом, буди чиста, тачна и у свему разумна домаћица, а ако ти Бог да деце онда најсавеснију и непрекидну бригу поклањај деци, њиховом здрављу и њиховом васпитању. Него чувај се да ни у чему не претераш, те да не останеш само просто куварица или — само лепа животиња која рађа децу.

7. Да осигураш себи сталну и непрекидну љубав свога мужа, понашај се у свему и свакада тако да заслужиш његово поверење.

8. Одевај се чисто и укусно. Лепа хаљина је нека врста поезије која говори оку човековом, и то поезије коју је свака паметна и интелигентна жена у стању да састави. Жена која не уме да се с укусом одева готово је као птица без крила.

9. Кад хоћеш нешто да тражиш од свога мужа о чему ниси сигурна да ће ти учинити, гледај да избереш згодан тренутак кад ћеш му о том проговорити.

10. Немој да узнемираваш свога мужа изјавама своје љубави у ситним стварима кад је он у послу или још и забринут због каквих озбиљних неприлика.

11. Ни једна права жена не треба да жуди да влада својим мужем; њен уплив над њим треба да је само онај тихи и милине пун уплив који природно долази усљед брачне љубави и верности.

МОРАЛ У ФИЗИЦИ.

Чувати здравље права је дужност. Мало има људи који знају да и у физици има морал. Како људи обично говоре и како се понашају изгледа као да мисле да им је са свим слободно да са својим телом поступају како им је воља. Кад непослушност природним законима донесе болест они то сматрају као неку незаслужену несрећу, а у самој ствари то је природна последица њиховога непаметног понашања. И ако су зле последице, које се јављају на њиховој деци, често на читавом низу наштаја, неки пута тако исто велике као последице каквог злочина, опет они и не мисле да су ма и најмање за то криви и одговорни. Истина што се пијанства тиче ту се сад већ већином признаје да преступ физичких закона неизбежно доноси собом казну, али још људи не ће да верују да је то случај са сваким преступом противу закона о здрављу тела човечијег. У самој ствари свако гажење природних закона о здрављу физичан је грех који неизбежно казну доноси.

Херберт Спенсер.

ЋЕРИНА МОЛИТВА

(Превод с немачког)

(свршетак.)

Рор дође ка поточићу, али детета не беше нигде. Мислећи да се мала негде прикрила, тражаше је свуда по околном шипрагу — но све узалуд! Истина, он је био нашао у песку траг од њених ножица, као и колаче од песка које је она направила и метнула на сунце да се осуше — али ње не беше нигде. Он је стаде дозивати по имену и када не доби одговора, поче његово срце гласно да лупа. Најзад се врати кући, и да не би уплашио своју жену, рече јој, да Марица мора бити да је у штаглу, али и онде беше све тражење узалудно. Он оде поново на поток, и то овога цута сасвојом забринутом женом, и пошто се и опет све тражење показало узалудним, рече, само да би своју жену умирио бајаги са свим умирен: „Она ће бити ма где у шуми; иди кући и одмори се мало, а и ја ћу ускоро с њоме доћи.“

Али брижна мајка не хте да се макне од њега. Она иђаше с њиме преко ливаде право ка шуми. Истина, на ивици шуме беше један мали отвор, кроз који би могло пропузати какво мало дете, али да се Марица туда провукла, о томе не беше ни најмањег трага. На многе молбе свога мужа оста Марија на улазу у шуму, док Рор, дозивајући непрестано своју ћерчицу по имену, иђаше све даље у шуму. Али он на све своје дозивање не доби никаква одговора и када се после читавог једног часа узалудног тражења вратио, не беше већ више у стању да и даље прикрива своје страховање пред својом женом.

„Нисам нашао ни где ни трага од наше Марице,“ рече он својој жени; „молим те отидни до суседа Бриге-а, и замоли га да нам дође с осталим суседима у помоћ. Ја се надам да ћу кроз 1 сахат бити опета овде. Нађем ли и сам нашу ћеру, наши суседи извесно нам неће наше претерано страховање замерити.“

Мајка одлете као ветар и не прође ни један час, а већ се на улазу у шуму беше искупило преко двадесет које људи, жена и дечака. Рор се врати престављенији но игда. Пошто је охрабрио своју милу женицу колико је могао, и поверио је чувању суседних жена, оде он поново да тражи са људима у свима правцима. Полако па прође и цело по подне; жене чекаху и изгледаху, али о, сирота мајка! Како ли се она мољаше своме богу, да јој врати њено дете! Ухвати се и сумрак и суседи враћаху се већ један по један; од оних који беху изашли да траже не беше се вратио још само њен муж. Једва некако наговорише јадну мајку да уђе у кућу. Доручак је стајао још недирнут на столу; жене из суседства поседаше за сто и поручаше све што се на њему беше нашло, док је она седећи код прозора гледала на поље у мрак. Она није опазила када је сусед Бриге отишао у шталу да помузе краве, ни када је његова жена донела млеко у музлицама. Она је могла да гледа само у ономе правцу, где је почињала шума; она је имала очи и мисли само за мужа и дете!

Па где ли беху ови толико жудно ишчекивани? Цело по подне крстарио је Рор по шуми, разгледао сваки жбун, загледао иза свакога стабла. Он није ни узимао на ум које је доба, нити је осећао глад ни умор, ма да још од рана јутра ништа ни окусио није. Он није водио рачуна о томе да се већ вечерњи зраци спуштаху на мирисаво зелено лишће, и да је бивало све мрачније. Тек када се почео да спотиче о грање и шикарје, узе он на ум да је већ ноћ, а још не нађе свога драгога детета.

Он застаде; мишљаше да је већ све изгубљено. О, како би он могао своје чедо само оставити у мрачној шуми! Тада на једном зачу тихо јецање и ко да опише његове осећаје, када, пробивши се кроз дрвље и шикарје, виде у мраку своју Марицу, како се, клечећи на зеленој маховини, са уздигнутим рукама ка небу и са сузама у очима моли: „О Боже, пошљи ми час пре мога тату!“

У истом тренутку била је она већ у наручју очевом. Крупне сузе котрљаху се низ лице доброга човека и падаху на његову милу ћерчицу. „Ја сам викала тату и ти ниси дошао,“ рече мала Марица приљубљујући се још тешње на очеве груди, „а по том сам молила Богу да те час пре пошље!“

Када је Јован Рор изашао из мрачне шуме, дотрча му у сусрет једна жена и, скоро савладана великом радошћу, обеси се на раме свога драгога мужа, док на другом његовом рамену слатко спаваше њихова жудно тражена ћерчица. И од тога незаборавнога вечера за увек је ишчезла укрућеност из колена Јована Рора. Он је научио од своје ћерчице, да молити се Богу није увек арчење времена.

ЛИМАРСКА И ЕЛЕКТРО-ТЕХНИЧКА РАДИОНИЦА

ЈОСИФА БЕРГЕРА

У БЕОГРАДУ КНЕЗ МИХАЈЛА УЛИЦА БР. 2

ПРЕКО ПУТА КАФАНЕ „РУСКИ ЦАР“

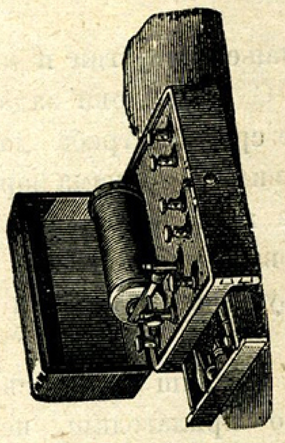

препоручује поштованој публици своје богато стовариште свију у ту струку спадајућих артикала; тако исто прима и извршује поруџбине свију **галантериских и грађевинских радова.**

Да би моје поштоване муштерије што већма задовољио, набавио сам

СВАКОВРСНИХ ЕЛЕКТРО-ТЕХНИЧКИХ АРТИКАЛА

и извршујем намештање **кућних телеграфа, кућних телефонских веза и муњовода,** као и све потребне оправке по најјефтинијој цени.

Поштоване муштерије из унутрашњости добиће при поруџбини упутство са потребним цртежом, тако да ће бити у стању сами, без туђе помоћи, паместити електрично звонце или телефон. Избор разних **артикала за електризирање као и гасних фењера,** који се могу преносити. Продаја **гасне материје и дупло рафинираног петролеја.**

МАШИНЕ ЗА ПРАЊЕ РУБЉА ДАЈЕМ НА ПОСЛУГУ.

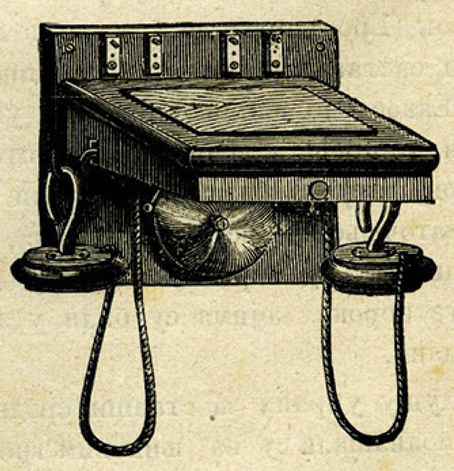

1—24

МОЈУ ДРОГЕРИЈУ

Бошко Николић

ПРЕЋЕ

Др. Ј. Ђурић и Марковић

Сортирао сам са фришким лековима од најбољих и најчувенијих хемијских лабораторија и фабрика, које продајем само господи апотекарима на мало и на велико са извесним рабатом, а за готово и са шконтом.

Штовано грађанство пак правим пажљивим, да сам велики квантум тазе, *рибијег зејтина*, белог и жутог, добио, коме је сад време да се пије.

Госпође, госпођице и удовице упозорујем на разне фине и најфиније, што само постојати може, *мирисе, пудере, помаде, кремове, воде* и т. д., од којих се некоје *„само код мене добити могу.“*

1—6 **Бошко Николић** дрогериста

ЗАНИМЉИВИ ФАКАТ ЗА ГОСПОЂ.

Један наш млад пријатељ, који није удаљен од Београда ни 500 километара, само пре неколико месеци изразио је своју тврду намеру да се не жени. Али где! ту пре кратког времена позва нас да му дођемо — на венчање! Кад му већ честитасмо запитамо га од куд тако нагла промена његове намере; да није ово? да није оно?! Не, није! Па шта је онда?! *„Читао сам књигу „Карактер, од Самуила Смајлса!“*

Младе госпођице, које желите да се удате (а која је то која не жели?) побуђујте младиће да читају књигу „Карактер“, па само ако усвоје њена начела, онда ћете имати мужева и то добрих.

1—3 *Пријатељ младож.*

Част ми је јавити мојим поштованим муштеријама да држим овде фабрично стовариште од Сегединског брашна. шпиритуса· француског чувеног цигар-папира

„Goudron de Norvege“

(„Гудрен де Норвеж“) и француског фикслед од чувене фабрике Шамбер. и дајем по умерен. цени.

МАРКО Ј. АЛКАЛАЈ

1—10 дубр. улица.

A. POURITCH

Librairie et papeterie de la cour royale.

A. PURITS

kön. Hof-Buch und Schreibmater. Handlung.

КРАЉЕВСКО-СРПСКА ДВОРСКА КЊИЖАРНИЦА А. ПУРИЋА У БЕОГРАДУ

ПРЕПОРУЧУЈЕ *своје богато сложиште*

КЊИГА

за науку, музику и забаву

како на српском тако и на свима страним језицима

АТЛАЗА, МАПА И ГЛОБУСА

КЊИГА И ИЗДАЊА ВОЈНОГ МИНИСТАРСТВА.

примам наручбине за набавку *књига и повремених списа* како на српском тзко и на свима етраним језицима брзо и тачно

ВЕЛИКИ ИЗБОР ХАРТИЈЕ *мастила, пера, оловака, воска, перореза, шестара, тораба, дидита, разних боја у кутијама и свега писаћег и цртаћег прибора*

ПРОТОКОЛА

шпартаних и нешпартаних **разне сорте и величине, тврдо повезаних у енглеском платну.**

ИКОНА

на платну (мушеми) и блеху, фино зејтин-бојом израђених **по православном типу и обреду**

СЛИКА

фотографисаних, литографисаних колорисаних и зејтин-бојом израђених у широким златним оквирима.

велики избор најфиније АРТИЈЕ и КОВЕРАТА са словима (монограмима), у разним бојадисаним и позлаћеним шарама

GRAND CHOIX **DES LIVRES** serbes et étrangers

Des colections des pieces DE MUSIQUE indigéne en étranger

Le plus grand assortiments des divers objects DE PAPETTERIE.

Васина улица број 12. на ћошку у кући г. Вучка Грудића адвоката.

НАЈНОВИЈА НОВЧАНА

108 БРАУНШВАЈСКА ЗЕМАЉСКА ЛУТРИЈА

Ова од државе установљена и гарантована велика новчана лутрија састоји од 1,000.000 оригиналних лозова од којих половина то ј. 50.000 лозова у шест пута извлачење у току за шест месеци сигурно морају добити.

Добитци ове лутрије раздељени су у шест пута извлачења играју у размаку по три недеље једно од друго и то овако:

I вучење има 3000 згодитака, главни добитак 30.000; II вучење 3000 згодитака, главни добитак 40.000; III вучење 3000 згодитака, главни добитак 50.000; IV вучење 3000 згодитака, главни добитак 60.000; V вучење 3000 згодитака, главни добитак 80.000; и IV последње најглавније вучење има 36000 згодитака са главним добитцима у срећном случају са премијом;

500.000 МАРАКА

А ЗАСЕБНО: 300.000, 200.000, 100.000, 80.000, 40.000, 30.000, 20.000, 15.000, 10.000 и тако даље.

Укупни новац који се има издати на добитке износи:

10,509.000 МАРАКА

Ради тачнијег обавештења и прегледа у појединости свију добитака ми свакоме на захтев дајемо бесплатно „Распоред“ све лутрије на српском језику из кога се може све прегледати.

Све продате лозе и њихове купце ми тачно код нас укњижавамо и по вучењу сваком имаоцу лоза шаљемо бесплатно званичну листу од извучених добитака.

ЛОЗЕ ЗА I ВУЧЕЊЕ КОШТАЈУ:

I цео лоз	**оригинални**	**динара**	**22·50 пара**
пола	„	„	**11·25** „
четврт	„	„	**5·65** „

Осим жиговине која се засебно 1 динар ва сваки део лоза плаћа.

Ова немачка лутрија која ево већ преко педесет година постоји, због свога доброг распореда у игрању, сигурне контроле и гаранције државне, чувена је и врло радо примљена у целом свету те зато се њене лозе најбрже и распродаду — усљед чега да би могли наше пошт. муштерије снабдети. — Молимо који жели на овој лутрији играти, нека се са уплатом до **25 Децембра** ове год. на нас непосредно обрате.

С поштовањем

Браћа Ј. Фарки и Калдерон

1—3 МЕЊАЧИ — БЕОГРАД.

КО РЕСКИРА ТАЈ И ДОБИЈА

ПОЗИВ НА КУПОВИНУ

ЛОЗОВА

117 КРАЉ. САКСОН. НОВЧ. ЛУТРИЈЕ

(ЛАЈПЦИШКА)

САМО ИГРАЊЕМ НА ЛУТРИЈИ

списак

УКУПНИ ДОБИТАКА:

1	доб. м.	500000
1	„ „	300000
1	„ „	200000
1	„ „	150000
1	„ „	100000
1	„ „	60000
3	д. по м.	50000
4	„ „ „	40000
9	„ „ „	30000
1	„ „ „	25000
4	„ „ „	20000
23	„ „ „	15000
4	„ „ „	10000
83	„ „ „	5000
800	„ „ „	3000
985	„ „ „	1000

и остали добитци по *500, 300, 250* итд.

СВЕГА ЗГОДИТАКА *50.000*

у суми

18,135.000

МАРАКА

Ова од државе установљена и гарантована највећа новчана лутрија састоји се из *100.000* лозова од којих у пет пута извлачења сигурно половина то јест **50.000 лозова морају добити.**

Добитци ове лутрије који су у списку на споредној страни укупно изложени подељени су у пет пута извлачења.

Највећи добитци који се по јединим лозом могу добити јесу:

Марака 500.000 или 600.000 дин. у злату

као и 300000, 200000, 150000, 100000, 60000, 50000, 40000, 30000 и т. д.

Укупна сума која се издаје на добитке износи:

мар. 18,135.000 или 21,862.000 дин.

Саксонска лутрија због свога добро уређеног распореда у игрању, сигурне контроле и гаранције државне, као и огромно велики добитака, чувена је и најрадије примљена на све стране света, — па за то се њени лозови на први позив свагда распродаду, тако да се по неки пут тражење лозова не може ни подмирити.

Пошто ја као главни колектер имам извесну количину лозова већ уписатих, то ко жели на овој лутрији играти. нека се што пре са уплатом и поручбином лозова за I вучење изволи на мене обратити, те да би све налоге подпуно и благовремено могас испоручити.

ЛОЗОВИ ЗА ПРВО ВУЧЕЊЕ КОШТАЈУ:

1 Цео оригинал	**лоз**	**дин.**	**57·50 пара**
1 Половину	„	„ „	**28·75** „
1 Петину	„	„ „	**11·50** „
1 Десет.	„	„ „	**5·75** „

Поред горње цене, треба још за сваки лоз за жиговину по 1 динар додати.

По пријему уплате ја одмах дотичнои шаљем оригиналне лозове заједно са „РАСПОРЕДОМ“ лутрије из кога се може све опширно прегледати.

Све продате лозове ја код мене укњижавам и по вучењу сваком имаоцу лоза дајем бесплатно званичну „ЛИСТУ“ од извучених добитака.

Уплату за лозове најсигурније је шиљати поштанском упутницом или у аманетном писму.

Поручб. лозова треба упутити непосред. на моју адресу:

ЂОРЂЕ Р. ОДАВИЋ

1—3 трг. — БЕОГРАД.

МОЖЕ СЕ БРЗО И ПОШТЕНИМ ПУТЕМ ОБОГАТИТИ

На лозовима из моје радње купљеним добивени су добитци: од 15 0.000, 100.000, 60.000, 50.000, 20,000 и т. д.

САМО **10 ФОРИНАТА** аустриске вредности МЕСЕЧНЕ ОТПЛАТЕ **или** *исто толика* вреднóст У ДИНАРИМА **према курсу**

ПОЗИВ НА ПРИСТУП У ДРУШТВО

КОЈЕ ИМА

500 КОМАДА

ОРИГИНАЛНИХ ЛОЗОВА

ЗА ВРЕМЕ УПЛАЋИВАЊА **156 ВУЧЕЊА** НА КОЈИМА се извлаче **160.681 ЗГОДИТАК** *са, одирилике,* **45 милиона форината**

И ТО:

10 комада ц. кр. аустр. **државних лозова од 1860 гсдине** (ном. вредност 100 фор. са 5%) вучење: 20 Јануара, 19 априла. 20 Јула 21 октобра.

10 комада краљ. мађ. **Тиса-државних лозова** (ном. вредност 100 фор. са 4%) вучење: 3 јануара, 3 маја и 3 септембра.

10 комада мађарских **Хипотекен-лозова** (ном. вредност 100 фор. са 4%) вучење: 3 јанаура, 3 маја и 3 септембра.

10 комада цес. кр. приватних **Боден-кредит- лозова** (ном. вр. 100 фор. са 3%) вучења 3 феб. 3 априла, 3 јуна, 4 августа, 3 октобра, 3 децембра.

10 комада кр. мађ. **Премијен Државних лозова** (ном. вредност 50 фор.) вучење: 3 априла, 3 августа и 3 децембра.

10 комада **Српских Државних лозова** (ном. вредност 100 динара са 3%) вучење: 2 јануара, 2 марта, 2 јуна, 2 августа и 2 новембра.

60 комада **Мађ. Базилика лозови** вучење: 17 фебруара и 20 августа.

40 комада **Мађ. лозова Црвеног Крста** вучење: 17 фебруара, 19 јуна и 20 октобра.

30 комад **Аустр. лозова Црвенога Крста,** вучење: 21 декембра, 19 априла и 20 августа.

10 комада цар. кр. прив. **Аустријских кредит лозова** од 1858 год. (ном. вредност 100 фор.) вучење: 21 децембра, 19 априла и 20 августа,

10 комада **бечких комунал-лозова** од 1874 голине (ном. вредност 100 фор.) вучење: 21 децембра, 20 марта, 19 јуна и 19 септембра.

10 комада ц. кр. аустр. **Државних лозова од 1864 год.**) (ном. вредност 50 фор.) вучење: 17 фебруара, 20 маја и 19 новембра.

30 комада **лозова Талијанског Црвеног Крста,** вучење: 20 јануара, 19 априла, 20 јула и 21 октобра.

250 комада **лозова Мађарског друштва „Добро срце“**, вучење: 3 фебруара, 3 јуна и 3 октобра.

ПРИЈАВЕ ЗА ПРИСТУП

у свако друштво примају се под следећим условима:

1. Друштво за које смо купили поменутих 500 лозова састоји се од 50 чланова. Сваки члан има да положи 400 фор. аустр. вредности у 40 месечних отплата по 10 фор. или у динарима по курсу).

Чим е ко пријави мора одмах да положи **прву отплату у 10 фор.** Најдаље за месец дана доцније мора да нам се отплати 2-га и 3-ћа отплата. Остатак се исплаћује у 37 једно за другим следујућих месечних отплата по 10 фор. ау. вр. (или у динарима по курсу).

2. Пошто плати 3-ћу отплату **сваки члан** добија

КЊИЖИЦУ ЛОЗОВА у којој серије и бројеви 500 ЛОЗОВА садржавају

3. Кад се три отплате на једанпут положе, дајемо **одмах** књижицу лозова. Ако случајно не би смо више имали књижица лозова враћамо примљену суму без одбитка.

4. Ово друштво траје 40 месеци. Сви згодци, који зато време падну на лозове, својина су чланова истога друштва.

5. Лозови, који за 40 месеци не буду извучени продаће се по званичном дневном курсу који буде у то време, па готовина, згодици и интереси купони лозова који вуку цнтерес, поделиће се подједнако свима члановима. **Већи** згодици одма се исплаћују, а мањи при престанку друштва. Оригинални лозови налазе се у нашим касама и сваки члан их увек може видети.

По уговору са

ПЕШТАНСКОМ МАЂАРСКОМ КОМЕРСИЈАЛНОМ БАНКОМ

АКЦИОНАРСКИ КАПИТАЛ **8 МИЛИОНА ФОРИНАТА**

ВОДИ СЕ УЗАЈАМНА КОНТРОЛА **над, горњим лезовима посредством два кључа,** СВЕ ДОК ДРУШТВО ТРАЈЕ

ОСНОВАНО **У ГОДИНИ 1841**

ДОБРЕ СТРАНЕ: Овако једно друштво обухвата најбоље и најомиљеније лозове, тако да чланови за 40 месеци имају удела у 156 вучења, на којима има 160·681 згодитак са 45 милијуна форината. Мало је њих који играју с 500 најбољих и најсигурнијих лозова, што се постизава ступањем у ово друштво са месечним отплатама само по **10 форината**. Напослетку вредно је приметити, да сваки члан на згодан и најсигурнији начин уштеђује себи мали капитал, пошто му се, по престанку друштва, **у готовом исплаћује прилична свота**. Тада је члановима до воље да приме свој део и у **оригиналним лозовима**. Свако може код нас видети потврђења о јавним згодицима, које су добила таква друштва. Осим горњих сорта књижица има друге са по 1000,600, 300 и 200 лозова; на којих се уплаћује по 6, 4, 3 и $2^1/_2$ форината.

Листе вучења шаљу се после сваког вучења

BANK-UND WECHSLERHAUS

ANTON KORITZ & COMP. BUDAPEST

JOSEFSPLATZ Nr. 4. ECKE WURMGASSE.

Пријаве за ступање у исто друштво и уплаћивања примају **ПО ОРИГИНАЛНОЈ ЦЕНИ**

БРАЋА Ј. ФАРКИ И КАЛДЕРОН, БЕОГРАД.

Штампарија Светозара Николића горња Јованова ул. бр. 10